

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 25 Ekim 2016
Nr. Ref.: AGJ978/16

KARAR

Başvuru No: KI65/15

Başvurucu

**Tatjana Davila
Ljubiša Marić
Zorica Kršenković
Zlatoj Jevtić**

Kosova Mülkiyet Ajansı Davalarıyla İlgili Kosova Yüksek Mahkemesi Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-021/12 sayı ve 17 Ocak 2013 tarih, GSK-KPA-A-141/12 sayı ve 17 Nisan 2013 ile GSK-KPA-A-045/12 sayı ve 3 Ekim 2012 tarihli üç kararı ve Kosova Mülkiyet Başvuruları Komisyonunun KPCC/D/A/211/2013 sayı ve 21 Ağustos 2013 tarih ve KPCC/D/C/216/2013 sayı ve 22 Kasım 2013 tarihli iki kararının yürütülmemesi hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Arta Rama-Hajrizi, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Bekim Sejdiu, Üye
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, Üye
Gresa Caka-Nimani, Üye

Başvurucu:

1. Başvuru dört 4 (kişi) tarafından sunulmuştur: (i) Başvurucu Tanja Davila, ikametgahı Auckland-Yeni Zelanda; (ii) Başvurucu Ljubiša Marić, ikametgahı Vrnjacka Banja-Sırbistan, (iii) Başvurucu Zorica Kršenković,

ikametgahı Belgrat-Sırbistan; Başvurucu Zlatoj Jevtić, ikametgahı Belgrat-Sırbistan.

İtiraz Edilen Karar

2. Başvurucular toplamda 5 (beş) farklı kararın yürütülmemesine itiraz etmişlerdir. İtiraz konu kararlar şunlardır: Kosova Mülkiyet Başvuruları Komisyonunun (bundan sonra: KMBK) 2 (iki) kararı ve Kosova Mülkiyet Ajansı Davalarıyla İlgili Kosova Yüksek Mahkemesi Temyiz Heyetinin (bundan sonra: KMA Temyiz Heyeti) 3 (üç) kararı.
 - Başvurucu Tanja Davila KMA Temyiz Heyetinin GSK-PA-A-021/12 sayı ve 17 Ocak 2013 tarih ile GSK-KPA-A-141/12 sayı ve 17 Nisan 2013 tarihli kararının yürütülmemesine itiraz etmiştir.
 - Başvurucu Ljubiša Marić KMBK'nin KPCC/D/A/211/2013 sayı ve 21 Ağustos 2013 tarihli kararının yürütülmemesine itiraz etmiştir.
 - Başvurucu Zorica Kršenković KMBK'nin KPCC/D/C/216/2013 sayı ve 22 Kasım 2013 kararının yürütülmemesine itiraz etmiştir.
 - Başvurucu Zlatoj Jevtić KMA Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-045/12 sayı ve 3 Ekim 2012 tarihli kararının yürütülmemesine itiraz etmiştir.

Başvurunun Konusu

3. Bu başvurunun konusu Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan böyle: Anayasa) 24. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız yargılanma Hakkı], 32. maddesi [Kanun Yollarına Başvurma Hakkı] 46. maddesi [Mülkiyetin Korunması] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (bundan sonra: AİHS) 6. madde (Tarafsız Yargılanma Hakkı) 1. fıkrası, 13. maddesi (Etkili Çözüm Hakkı), 14. maddesi (Ayrımcılığın Yasaklanması) ve 1. Ek protokolünün 1. maddesi (Mülkiyetin Korunması) ile güvence altına alınmış olan haklarıyla ilgili olarak KBMK ile KMA Temyiz Heyetinin yukarıda belirtilen kararlarının yürütülmemesinin anayasaya uygunluğunun değerlendirilmesidir.
4. Başvurunun konusu KMBK ve KMA Temyiz Heyetinin çeşitli kararlarıyla ilgili olup ancak dört başvurunun esas talebi aynıdır; nitekim hepsi kesinleşmiş yargı kararlarının yürütülmediğini iddia etmişler ve Anayasa ile AİHS'nin aynı hükümlerine atıfta bulunmuşlardır.
5. Dört başvurunun ortak iddiası KMBK ve KMA Temyiz Heyetinin kesinleşmiş ve bağlayıcı kararlarının onların lehine yürütülmesine ilişkin meşru beklentilerinin ihlal edildiğidir.

İlgili Hukuk

6. Başvuru Anayasanın 113. madde 7. fıkrası, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanunun (bundan böyle: Kanun) 47. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan böyle: içtüzük) 56. kuralı (1) fıkrasına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

7. Başvurucular Anayasa Mahkemesine (bundan böyle: Mahkeme) başvurusunu 28 Mayıs 2015 tarihinde teslim etmişlerdir.
8. Mahkeme Başkanı 29 Haziran 2015 tarihinde Üye Snezhana Botusharova'yı raportör yargıç olarak görevlendirmiş, üyeler Altay Suroy (başkan), Arta Rama-Hajrizi ve Bekim Sejdiu'dan oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni tayin etmiştir.
9. Mahkeme, başvurunun kaydedildiğini 19 Şubat 2016 tarihinde başvurularda, Kosova Mülkiyet Ajansı (bundan böyle: KMA) ve KMA Temyiz Heyetine bildirmiştir.
10. Ön İnceleme Heyeti 14 Eylül 2016 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra Mahkeme Heyetine başvurunun kabul edilir olduğu yönünde öneride bulunmuştur.

Başvurucu Tatjana Davila'nın Başvurusuna İlişkin Olguların Özeti

11. Başvurucu Tatjana Davila 2 Ekim 1984 tarihinde erkek kardeşiyle birlikte miras yoluyla Priştine Belediyesi Veternik bölgesinde bulunan birkaç parselin sahibi olmuşlardır. Bu arsalar Priştine Kadastro Bölgesince düzenlenmiş olan 6633 sayılı mülkiyet belgesinde 1818/2 numaralı parsel, 1819/2 numaralı parsel ve 4940/2 numaralı parsel olarak belirtilmişlerdir.
12. Başvurucu Tatjana Davila 19 Ağustos 1994 tarihli bir miras bağışlama sözleşmesi esasınca erkek kardeşiyle birlikte Priştine Belediyesi Veternik bölgesinde 6633 numaralı mülkiyet belgesine 1814/2 numaralı parsel olarak kayıtlı olan bir diğer mülkün sahibi olmuştur.
13. Başvurucu Tatjana Davila Kosova'da ikamet etmediği halde yukarıda mezkûr mülklerin sahibi olma hakkını savaşın bittiği 12 Haziran 1999 tarihinde erkek kardeşi Kosova'yı terk ettiği ana kadar kullanmıştır. Bu mülkler daha sonra üçüncü kişilerce işgal edilmiştir.
14. Başvurucu Tatjana Davila 4 Temmuz 2006 tarihinde Kosova'ya gelişi esnasında mezkûr mülkler üzerindeki mülkiyet hakkının teyidi için KMA'ya dava açmıştır.
15. KMBK 7 Eylül 2011 tarihinde çıkardığı KPCC/D/A/121/2011 sayılı kararlarla başvurunun mülkiyet hakkını, daha kesin bir ifadeyle mezkûr mülkler üzerindeki ortak mülkiyet hakkını tanımıştır. Başvurucu Tanja Davila Yeni Zelanda Auckland'ta mukim olduğundan karar 2011 yılının sonuna doğru

önce e-posta ile gönderilmiştir. Daha sonra 29 Ağustos 2012 tarihinde kararlar basılı halde gönderilmişlerdir.

16. KMBK'nin yukarıda mezkûr kararının ilgili kısmında şu ifadeye yer verilmiştir: *Başvurucu (Tatjana Davila) 11399, 11400 ve 11401 sayılı başvurularını mülk sahibi yani ortak mülk sahibi sıfatıyla yapmıştır. Başvurucu 1995 yılında Kosova'dan ayrılarak Yeni Zelanda'ya yerleştiğini ve halen orada ikamet etmekte olduğunu belirtmiştir. Mülkün ortağı olan erkek kardeşi silahlı çatışmanın sonucu olarak 1999 yılında ayrılmak zorunda kaldığı ana kadar Kosova'da ikamet etmiştir. Başvurucu başvurusunu destekleyecek ilave belgeler içerisinde 1994 yılına ait miras kararı ve 19 Ağustos 1994 tarihli miras bağışlama sözleşmesi ile 30 Ekim 2007 tarihli mülkiyet belgesini sunmuştur. Bu belgeler başvurusunun mülkiyet hakkının maliki olduğunu göstermekte olup tüm bunlar İcra Sekreterliği tarafından doğrulanmışlardır.*
17. KMBK kararında başvuru Tanja Davila'nın mezkûr mülkler üzerinde iddia edilen mülkiyet hakkını kanıtladığı ve davalı tarafın geçerli bir müdafaası olmadığından dolayı başvurusunun tüm iddialarının kabul edilme ihtimalinin bulunduğu belirtilmiştir.
18. Diğer yandan daha önceleri bu davada müdahil olmayan ve üçüncü kişileri oluşturan diğer 4 (dört) müdahil KMBK'nin kararına karşı KMA Temyiz heyeti nezdinde itiraz etmişler ve aynı mülkler üzerinde malik olma hakkının tanınmasını talep etmişlerdir.
19. Başvurucu Tatjana Davila Kosova'da yürürlükte olan kanun uyarınca 15 Aralık 2011 tarihinde KMA'dan mülkiyet hakkı sahibi adına mülklerden elde edilecek kira gelirini tahsil etme ve yönetmeyi kapsayan "KMA Kira Tablolarına" dahil etmesini talep etmiştir.
20. KMA Temyiz Heyeti'nin 17 Ocak 2013 tarihinde çıkardığı GSK-KPA-A-021/12 sayılı kararlarla üçüncü taraf olan müdahillerden birinin KMA'nın 11401 sayılı davasında çıkartılan KMBK'nin KPCC/D/A/121/2011 sayılı kararına 4949/2 numaralı parsel hakkında yapılan itiraz kabul edilmez olarak reddedilmiş ve KMBK'nin itiraz konusu kararı onanmıştır.
21. KMA Temyiz Heyeti'nin GSK-KPA-A-141/12 sayılı kararlarla üçüncü taraf olan müdahillerden diğer üçünün KMA'nın 11400 sayılı davasında (1818/2 ve 1819/2 numaralı parsel) ile KMA'nın 11399 sayılı davasında (1814/2 numaralı parsel hakkında) çıkartılan KMBK'nin KPCC/D/A/121/2011 sayılı kararına yapılan itiraz kabul edilmez olarak reddedilmiş ve KMBK'nin itiraz konusu kararı onanmıştır.
22. KMA Temyiz Heyetinin yukarıda mezkûr kararları 3 Temmuz 2013 tarihinde başvuru Tatjana Davila'ya teslim edilmişlerdir.
23. KMA Temyiz Heyetinin yukarıda mezkûr kararlarından sonra başvuru Tatjana Davila'ya Priştine Kadastro Bölgesine ilişkin 6633 numaralı mülkiyet belgesine kayıtlı ve KMA tarafından yönetilen parsellerin üzerinde

izinsiz ve gayrihukuki şekilde konut inşa edildiğinden statülerinin değıştiğı bildirilmişti.

24. Başvurucu Tatjana Davila KMA'nın üstlendiğı yükümlölükleri yerine getirmediğı gerekçesiyle 8 Eylül 2014 tarihinde mülkün iadesi için dava açmıştır.
25. KMA belirtilmemiş bir tarihte mülkün kullanımına ilişkin davaya sulh yoluyla bir çözüm bulmak amacıyla başvurucu Tatjana Davila'ya arabuluculuk sürecini önermiştir.
26. KMA, başvurucu Tatjana Davila ile diğer üçüncü taraflar arasındaki ihtilafın çözümü için 19 şubat 2015 tarihinde bir arabulucu tayin etmiştir.
27. Başvurucu Tatjana Davila 16 Mart 2015 tarihinde KMA'ya sunduğı bir dilekçe ile arabuluculuk sürecinden çekilmek istediğini zira böyle bir çekilme için mazur ve nesnel nedenlerin olduğunu değerlendirdiğini bildirmiştir. Bundan başka sürecin uzun sürmesinden dolayı KMBK ile KMA Temyiz Heyetinin kararlarının daha kısa sürede icrası için Kosova'da yürürlükte olan kanunlara uyarınca KMA'nın gerekli tedbirleri alıp ilgili işlemleri yapmasını, dolayısıyla mülklerin kendisine iadesini ve üzerinde kaçak yapılmış olan binaları yıktırıp eski haline çevrilmesini önermiştir.
28. Başvurucu Tatjana Davila 17 Mart 2015 tarihinde KMA'ya bir "ivedilik dilekçesi" göndererek davasıyla ilgili KMA tarafından alınmış tedbirler hakkında bilgi almadığından acil bilgi talebinde bulunmuştur.

Bařvurucu Ljubiřa Marić'in Bařvurusuna İliřkin Olguların Özeti

29. Bařvurucu Ljubiřa Marić miras yoluyla Obilić Belediyesi Milořevo Kadastro Bölgesine ait 176 numaralı mülkiyet belgesine kayıtlı 176, 648, 301/1, 304/1, 657, 658, 303/1, 305/1 ve 305/3 numaralı parsellerin mülkiyet hakkını kazanmıřtı.
30. Bařvurucu Ljubiřa Marić yukarıda mezkûr mülklere Kosova'yı terk ettiğı 12 Haziran 1999 tarihine kadar malik olmuştur. Mülkler daha sonra üçüncü bir tarafça işgal edilmiştir.
31. Bařvurucu Ljubiřa Marić Kosova'ya döndükten sonra 2006 yılının belirtilmemiş bir tarihinde KMA'ya yukarıda mezkûr mülklere ilişkin mülkiyetin teyidi için dava açmıştır.
32. KMBK 21 Ağustos 2013 tarihinde çıkardığı KPCC/D/A/211/2013 sayılı kararındaki tespitlerinin arasından şunlara da yer vermiştir:
 - a) Bařvurucu Ljubiřa Marić yukarıdaki ayrıntılardan hareketle iadesi talep edilen mülkün sahibi olduğunu kanıtlamıştır.
 - b) Ljubiřa Marić mezkûr mülke malik olma hakkına sahiptir.

c) Davalı ve varsa kullanan tüm diğer kişiler bu emirnamenin teslim alındığı tarihten itibaren 30 (otuz) gün içerisinde mülkü tahliye etmelidir.

d) Davalı veya mülkü kullanan tüm diğer kişiler belirlenen süre içerisinde mülk tahliyesi emrini yerine getirmezlerse mülkten çıkartılacaklardır.

33. KMBK'nin yukarıda mezkûr kararının gerekçe kısmında şunlar belirtilmiştir:

Mevcut deliller ve davalının geçerli savunmasının olmayışı nedeniyle KMBK dava dilekçelerinin kabul edilmesi gerektiğini değerlendirmiştir. 23637, 23638, 23639, 23640, 23641, 23642, 23643, 23644, 23646 ve 23647 sayılı dava dilekçeleri mülkiyet hakkının sahibi olduğu iddia edilen tarafça [başvurucu] sunulmuşlardır. [Başvurucu] davacı mülkiyet hakkının teyidi ve mezkûr mülklerin malikiyetinin iadesini talep etmiştir. [başvurucu] davacı dava dilekçesi ekinde kendisinin iddia edilen mülk sahibinin olduğunu gösteren 2006 yılına ait mülkiyet belgesini sunmuştur. Bu mülkiyet belgesi [KMA] İcra Sekreterliği tarafından doğrulanmıştır. Davalı mezkur mülkü [başvurucudan] satın aldığı gerekçesiyle üzerindeki mülkiyet hakkını talep etmiştir. Davalı bu iddiaları desteklemek amacıyla alıcı sıfatıyla kendisi ve satıcı sıfatıyla vekaletle vekil kılınmış olan hukukçu Bedri Çitaku arasında 2006 yılında akdedilmiş bir alım satım sözleşmesi sunmuştur. Davalının bu iddialarını iletmek üzere İcra Sekreterliği daha sonra başvurucuyu aramıştır. [Başvurucu] talep ettiği mülkü davalıya satmadığını belirtmiştir. Dahası davalının sunduğu Avukat Bedri Çitaku adına düzenlenmiş olan vekaletnamenin sahte olduğunu belirtmiştir. İcra Sekreteryası Kosova Adli Bilimler Ajansından vekaletnamenin incelenmesini talep etmiştir. Kosova Adli Bilimler Ajansı raporunda vekaletnamedeki imza ile başvurucunun imzaladığı belgedeki imzanın aynı kişiye ait olmayabileceğini belirtmiştir. Bu rapora göre vekaletin başvurucunun imzasıyla örtüşmeyen bazı esas ve bireysel özellikleri vardır. Bu koşullarda KMBK iadesi talep edilen mülkün satışı için başvurucunun Avukat Bedri Çitaku'yu vekil kıldığına dair yeterli delil sayılamayacağını ve iddia edilen alım satım işleminin bu haliyle geçersiz olduğunu tespit etmiştir. Bundan davalının mülkün sahibi olduğunu gösteren güncellenmiş mülkiyet belgesinin yanlış olduğu ve davalının mülkiyet hakkı için geçerli delil sayılamayacağı sonucu çıkmıştır. Sonuç olarak davalı [başvurucunun] dilekçesine karşı geçerli bir savunma yapmamıştır. Eldeki delillerin değerlendirilmesinden ve davalının geçerli bir savunma yapmamış olmasından hareketle [KMBK] talebin onaylanması gerektiğini tespit etmiştir.

34. KBMK'nin kararı 2014 Ocak ayından Başvurucu Ljubiša Marić'e teslim edilmiştir.

35. Başvurucu Ljubiša Marić 20 Eylül 2014 tarihinde Obiliç Belediyesi Kadastrosundan KBMK'nin kesinleşmiş ve bağlayıcı kararı gereğince mülkiyet kütüğünde gerekli değişiklikleri yapmasını talep etmiştir.

Kendisine kadastronun mülkiyet kütüğünde gerekli değişikliği yapacak şekilde KMA'nın resen işlem yaptırması gereklidir dendiği ileri sürülmüştür.

36. Başvurucu Ljubiša Marić 1 Ekim 2014 tarihinde KMA'dan mülkünü işgal etmiş olan üçüncü kişinin tahliyesini ve KMBK'nin kesinleşmiş ve bağlayıcı kararı ile Kosova'da yürürlükte olan mevzuata uygun şekilde Obiliç Belediyesi Kadastrosu Mülkiyet Kütüğünde gerekli işlemleri yaptırmasını talep etmiştir.
37. Başvurucu Ljubiša Marić 19 Kasım 2014 tarihinde bir "ivedilik dilekçesi" göndererek KMA'dan davasının statüsü hakkında kendisini derhal bilgilendirmesi talebinde bulunmuştur. O, KMA'ya Kosova'daki kanunlar gereğince resen tedbir almaya ilişkin talebini yineleyerek Obiliç Belediyesi Kadaströ Mülk Kütüğünde gerekli değişikliklerin yapılmasını istemiştir.
38. Başvurucu Ljubiša Marić 19 Aralık 2014 tarihinde Obiliç Kadaströ Bölgesindeki mülkün mülkiyet adının değiştirilmesi için tekrar dilekçe vermiştir.
39. Başvurucu Ljubiša Marić KMA'dan kesinleşmiş ve bağlayıcı KMBK kararının icrası için alınmış tedbirler hakkında bugüne kadar herhangi bir bilgi almamıştır.

Üçüncü Başvurucu Zorica Kršenković'in Başvurusuna İlişkin Olguların Özeti

40. Başvurucu Zorica Kršenković 10 Şubat 1992 tarihinde Priştine Kadaströ Bölgesi Ulpiana Meydanı Lamela C, YU Program Binasında bir ticari mekan satın almıştır.
41. 12 Haziran 1999 tarihinde Kosova'dan ayrılmıştır. Onun mülkü daha sonra üçüncü bir kişi tarafından işgal edilmiştir.
42. Başvurucu Zorica Kršenković 14 Temmuz 2006 tarihinde KMA'ya dilekçe vererek yukarıda mezkur mülkün mülkiyet hakkı teyidini talep etmiştir.
43. KMBK 22 Kasım 2013 tarihinde KPA 13623 sayılı dava hakkında çıkardığı KPCC/D/C216/2013 sayılı kararla Başvurucu Zorica Kršenković'in mülkün yasal sahibi olduğunu teyit etmiştir.
44. KMBK kararında aşağıdakilere yer vermiştir:
 - a) *Başvurucu/lar yukarıdaki ayrıntılara göre Bayan Zorica Kršenković'in talep edilen mülklerin sahibi olduğunu doğrulamışlardır.*
 - b) *Zorica Kršenković'in mezkur mülke malik olma hakkına sahiptir.*
 - c) *Davalı ve varsa mülkü kullanan diğer her kişi, bu emirnamenin teslim alınmasından itibaren 30 gün içerisinde mülkü boşaltmaları gerekir.*

d) Davalı veya mülkü kullanan diğer tüm kişiler verilen süre içerisinde talep edilen mülkü boşaltmakta başarısız olmaları halinde mülkten çıkartılacaklardır.

45. Başvurucu Zorica Kršenković'e 23 Aralık 2013 tarihinde KMBK kararı teslim edilmiştir.
46. Başvurucu Zorica Kršenković 17 Ocak 2014 tarihinde KMA'ya verdiği dilekçesinde mülkün iadesini talep etmiştir.
47. Başvurucu Zorica Kršenković 2 Haziran 2014 tarihinde KMA'ya verdiği bir "ivedilik dilekçesinde" davasına ilişkin icra süreci konusunda bilgi talebinde bulunmuştur.
48. KMA'dan 3 Haziran 2014 tarihinde Başvurucu Zorica Kršenković aranarak söz konusu kararın bir sonraki ay içerisinde icra edileceğine dair sözlü bir taahhütte bulunulmuştur.
49. Başvurucu Zorica Kršenković'e 9 Temmuz 2017 tarihinde KMBK kararının müteakip yedi gün içerisinde icra edileceği şifahen bildirilmiştir.
50. Başvurucu Zorica Kršenković 24 Temmuz 2014 tarihinde bir kez daha KMA'ya bir "ivedilik dilekçesiyle" başvurmuştur.
51. Başvurucu Zorica Kršenković'e KMA'dan 28 Ocak 2015 tarihinde gönderilen bildirimde (Ref. KPA 13623/CLA sayılı yazı) KPA13623 sayılı davasına ilişkin "*mülkün yanlış bildiri*" nedeniyle KMBK'nin 22 Kasım 2013 tarihli kararının KMA tarafından çıkartılan 23 Ocak 2015 tarihli kararla değiştirildiği ve geçersiz ilan edildiği bildirilmiştir. KMA mülkün tespitinin doğru yapıldıktan sonra mülkle ilgili yeni bir bildirim yapılacağını belirtmiştir. KMA'nın yazısında başvurucunun bu mülkiyet davasına ilişkin yeni bildirim hakkında haberdar olacağı belirtilmiştir. Mülkle ilgili yeni bildirim çıkarıldıktan sonra tüm ilgili tarafların bu bildirimle itiraz etme imkânları vardı. Tüm süreçler tamamlanmadan KMBK kararının icrası mümkün olmaz.
52. Başvurucu Zorica Kršenković bugüne kadar yeni herhangi bir bildirim veya dava sonucu teyidi teslim almamıştır.

Dördüncü Başvurucu Zlatoj Jevtić'in Başvurusuna İlişkin Olguların Özeti

53. Başvurucu Zlatoj Jevtić miras yoluyla Prizren Belediyesi sathında Prizren Korishe Kadastro Bölgesi 124 numaralı mülkiyet belgesine kayıtlı 2478/2 ve 2477/2 numaralı parseller ile Korishe Gurina Kam mevkiindeki 414 numaralı parselin sahiplerinden biri olmuştur.
54. O 1 Haziran 1999 tarihinde Kosova'dan ayrılmıştır. Mülkler daha sonra üçüncü bir tarafça işgal edilmiştir.

55. Başvurucu Zlatoj Jevtić 18 Aralık 2006 tarihinde KMA'ya başvurarak 1999 yılına kadar malik olduğu yukarıda mezkûr mülk üzerinde mülkiyet hakkının teyidini talep etmiştir.
56. KMBK 26 Ekim 2011 tarihinde her arsa için ayrı ayrı olarak şu kararları çıkarmıştır: (a) KPA sayılı dava (2478/2 numaralı arsa) ile KPA 14169 sayılı dava (414 numaralı arsa) için KPCC/D/A/127/2011 sayılı karar ve (b) KPA 14170 sayılı dava (2477/2 numaralı arsa) için KPCC/D/R/130/2011 sayılı karar. Tüm bu kararlar Başvurucu Zlatoj Jevtić lehindeydi ve her kararlar Başvurucu Zlatoj Jevtić'in mezkûr arsaların sahibi olduğu teyit olunmuştu.
57. Daha sonra üçüncü bir taraf KMBK'nin kararlarına karşı itiraz dilekçesi vermiş ve bu arsalar malik olma hakkının kendisine ait olduğunun teyidini talep etmiştir.
58. KMA Temyiz Heyeti 3 Ekim 2012 tarihinde GSK-KPA-A-45/12 sayılı kararı çıkarmıştır. KMA Temyiz Heyetinin bu kararında üçüncü kişi tarafından yapılan itiraz temelden yoksun olarak reddedilmiştir. KMBK'nin itiraz edilen tüm kararları onanmıştır.
59. Başvurucu Zlatoj Jevtić 19 Mart 2013 tarihinde KMA'nın KPA 90737, KPA 14169 ve KPA 14170 numaralı davalarında geçen mülklerin iadesini talep etmiştir.
60. Başvurucu Zlatoj Jevtić 30 Temmuz 2013 tarihinde bir "ivedilik dilekçesi" sunarak KMA'dan davasının statüsüyle ilgili bilgi talebinde bulunmuş ve mülkiyet hakkının teyit olunduğu KMA Temyiz Heyetinin kesinleşmiş ve bağlayıcı kararlarının icrası üzerinde ısrar etmiştir.
61. Başvurucu Zlatoj Jevtić *bugüne kadar dilekçesinin sonuçları hakkında yetkili makamlardan herhangi bir tebligat ve davaya ilişkin kararların icrası hakkında KMA'dan bir bilgi almadığını* ileri sürmüştür.

Başvurucuların İddiaları

62. Başvurucular Anayasa'nın 24. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız yargılanma Hakkı], 32. maddesi [Kanun Yollarına Başvurma Hakkı] 46. maddesi [Mülkiyetin Korunması] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (bundan sonra: AİHS) 6. madde (Tarafsız Yargılanma Hakkı) 1. fıkrası, 13. maddesi (Etkili Çözüm Hakkı), 14. maddesi (Ayrımcılığın Yasaklanması) ve 1. Ek protokolünün 1. maddesinin (Mülkiyetin Korunması) ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.
63. Başvurucuların temel iddiası davalarına ilişkin yargı kararlarının icra edilmeyişi ve yargılama süreçlerinin adil yargılanma hakkını ihlal edecek şekilde makul bir süreyi aştığı yönündedir.
64. Kanun yollarının etkililiği konusunda başvurucular şunları ileri sürmüşlerdir: *"Mezkûr davalarda Anayasa ile güvence altına alınmış haklarının ihlalinin devamını önleyecek ve yukarıda mezkûr kararların*

icra sürecinin temelsiz olarak sürüncemede bırakılmasına ilişkin adil bir tazminat sağlayacak şekilde (Kosova Anayasa Mahkemesine başvurma hariç) Kosova'nın mevcut hukuk sisteminde etkili kanun yolları yoktur”.

65. Kanununun 49. maddesinde öngörülen dört aylık yasal sürenin dolmasına ilişkin taleple ilgili olarak başvuruçular şunu ileri sürmüşlerdir: *Bunun dışında başvuruçular, dört aylık süre içerisinde başvuruyu teslim etme şartı [...] yargı kararlarının yetkili makamlarca icra edilmediği durumlarda uygulanmaz”.* Başvuruçular bu iddialarını desteklemek amacıyla AIHM içtihatlarını zikretmişlerdir.
66. KMA'nın hukuki yükümlülükleriyle ilgili olarak başvuruçular şunu belirtmişlerdir: *Yürürlükte olan yasal çerçeve gereğince Komisyon kararları dâhil olmak üzere Kosova Yüksek Mahkemesinin KMA davalarına ilişkin kesinleşmiş ve bağlayıcı olan kararlarının icrası konusunda KMA'ya özel yetkiler öngörülmüştür. KMA özellikle “tahliye kararının icrası esnasında emirlere uymayan her kişi asayişin sağlanması ve kanunların uygulanmasından sorumlu organlarca mülkten çıkartılır” kuralını içeren 2006/50 sayılı UNMIK Yönetmeliğinin (03/L-079 sayılı kanunla kabul edilmiş olan) 16.4 fıkrası çerçevesinde hareket etmek suretiyle mevcut mekanizmalardan yararlanarak yasal yetkilerine uygun şekilde hareket etmekle yükümlüdür. KMA'nın yetkileri arasında kararları icra etmek amacıyla gayrihukuki şekilde yapılmış yapıların yok edilmesi de öngörülmüştür (03/L-079 sayılı kanununun 15. maddesi).*
67. Başvuruçular KMBK kararlarının kesinleşmiş ve icra edilebilir olmasıyla ilgili olarak şunu ileri sürmüşlerdir: *1999/23 sayılı UNMIK Yönetmeliğinin 2.7 fıkrası uyarınca Komisyonun nihai kararları icrası zorunlu olup Kosova'da idari veya adli bir organ tarafından yeniden görüşülme konusu olamaz.*
68. KMA Temyiz Heyeti kararlarının yürürlüğü ve icra edilebilirliğiyle ilgili olarak başvuruçular, *2006/50 sayılı UNMIK Yönetmeliğinin (03/L-079 sayılı kanunla onanmış) 21.6 fıkrasında Kosova Yüksek Mahkemesi kararlarının taraflara teslim edildiği tarihte yürürlüğe girdiğini ve yürürlükteki kanunlar gereğince Kosova Yüksek Mahkemesi kararı niteliğinden dolayı bağlayıcı ve geçerlidir.*
69. Başvuruçuların her biri 2006 yılında mülklerinin iadesi için adli süreç başladıklarını ve tüm bu süreçlerin KMBK ile Yüksek Mahkeme KMA Temyiz Heyetinin nihai kararlarıyla sonuçlandığını belirtmişlerdir. Bu kararların hiçbiri KMA tarafından bugüne kadar uygulanmamıştır. Süreçlerin başladığı andan itibaren asgari on yıllık bir süre geçmiş olmasına rağmen süreçlere ilişkin bir sonuç meydana gelmemiştir.
70. Başvuruçucu Tatjana Davila'nın davasında KMA Temyiz Heyetinin nihai kararı 17 Ocak 2013 tarihinde çıkarılmıştır.
71. Başvuruçucu Ljubiša Marić davasında KMBK nihai kararları 21 Ağustos 2013 tarihinde çıkarılmıştır.

72. Başvurucu Zorica Kršenković davasında KMBK nihai kararı 23 Kasım 2013 tarihinde çıkarılmış, ancak icraya temel oluşturan “mülkiyet tebligatı” halen değişiklik yapılmak üzere beklemededir.
73. Başvurucu Zlatoj Jevtić davasında KMA Temyiz Heyetinin nihai kararı 3 Ekim 2012 tarihinde çıkarılmıştır.

Başvurunun Kabul Edilirliği

74. Başvurucuların başvurularını esastan incelemeye geçmeden Mahkeme öncelikle Anayasada belirtilmiş ve Kanun ile İchtüzükte ayrıntıları verilmiş olan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini değerlendirmek durumundadır.
75. Başvurucuların başvurularıyla ilgili olarak Mahkeme Anayasa'nın 113.7 fıkrasına atıfta bulunur. Fıkra şöyledir: *Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.*
76. Mahkeme bu doğrultuda başvurucuların kanunla öngörölmüş tüm kanun yollarını tüketmiş olup başvurulabilecek başka bir etkili kanun yolu olmayışından dolayı Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak Mülk ve Konut Komisyonunun HPCC/REC/81/2007 sayı ve 19 Ocak 2007 tarihli kararı ile HPCC/REC/81/2006 sayı ve 11 Aralık 2006 tarihli kararının icrasını talep etmişlerdir.
77. Mahkeme ayrıca Kanun'un 49. maddesine de atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir: *İstem dört (4) ay bir süre içerisinde sunulur. Süre, müracaatta bulunan kişiye mahkeme kararının teslim edilmesi gününden itibaren başlar. Tüm diğer durumlarda karar ya da işlemin kamuya açıklanması gününden itibaren başlar.*
78. Mahkeme 4 (dört) aylık süre içerisinde başvurma şartının kamu otoritelerinin kararlarının icra edilmediği durumlarda geçerli olmadığını belirtmek ister. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (bundan böyle: AIHM) *Iatridis v. Yunanistan* davasında benzer durumda icra makamlarının somut bir kararı icra etmeyi reddettiklerinde yasal süre kuralının geçerli olmadığı açıkça belirtilmiştir (bkz. *mutatis mutandis, Iatridis v. Yunanistan*, başvuru no: 59493/00, AIHM, 19 Ekim 2000 tarihli karar).
79. Mahkeme Kanun'un 48. maddesine de atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir: *İstem müracaatında bulunan kişi, isteminde hangi hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğini tahmin ettiğini ve müracaatta bulunan kişinin itirazda bulunmak istediği kamu otoritenin somut işleminin hangisi olduğu konusunda doğru bir açıklama yapmakla görevlidir.*
80. Bu kriterin yerine getirilmesiyle ilgili olarak Mahkeme başvurucuların, KMBK kararlarının icra edilmeyerek Anayasa ile güvence alınmış olan haklarından hangilerinin ihlal edildiğini açıkça belirttiklerini tespit etmiştir.

81. Mahkeme başvuruçuların KMBK kararlarının icra edilmemesinden mağduriyetlerini meşru bir şekilde ileri sürebileceklerini tespit etmiştir.
82. Özet olarak Mahkeme, başvuruçuların yetkili taraf olduklarını, tüm kanun yollarının tüketildiğini, süreklilik arz eden durumdan dolayı başvurunun yasal süre içerisinde teslim edilme şartının yerine getirildiğini, hak ve özgürlüklerinin ihlaline ilişkin iddiaları açık bir şekilde ortaya koyduklarını ve mülklerine sahip ve malik olamaya ilişkin haklarını elde etmek için AİHM içtihatlarına atıfta bulduklarını tespit etmiştir.
83. Başvuruçular Anayasa, kanun ve İctüzükle belirlenmiş olan usul koşullarını yerine getirdikleri için Mahkeme başvurunun kabul edilir ve esastan incelenmesi gerektiğini değerlendirmiştir.

Esas İncelemesi

84. Mahkeme başvuruçuların Anayasasının 24. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız yargılanma Hakkı], 32. maddesi [Kanun Yollarına Başvurma Hakkı] 46. maddesi [Mülkiyetin Korunması] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (bundan sonra: AİHS) 6. madde (Tarafsız Yargılanma Hakkı) 1. fıkrası, 13. maddesi (Etkili Çözüm Hakkı), 14. maddesi (Ayrımcılığın Yasaklanması) ve 1. Ek protokolünün 1. maddesinin (Mülkiyetin Korunması) ihlal edildiğini ileri sürdüklerini tespit etmiştir.
85. Böyle durumlarda Mahkeme, başvuruların esas incelemesini AİHS'nin 6.1 fıkrası bağlamında Anayasa'nın 31. maddesi, AİHS'nin 1. Ek Protokolünün 1. maddesi bağlamında Anayasa'nın 46. maddesi ve Anayasa'nın 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] uyarınca yapar.

Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı İhlali İddiasıyla İlgili Olarak

86. Mahkeme başvuruçuların başvurularında KMBK ile KMA Temyiz Heyeti kararlarının icrasının sürüncemede bırakılmasının adil yargılanma haklarının ihlalini oluşturduğu iddiasını ileri sürdüklerini tespit etmiştir.
87. Mahkeme bu doğrultuda Anayasa'nın 31. maddesine atıfta bulunur. Madde şöyledir:
 1. Herkesin mahkeme, diğer devlet organları ve kamusal yetkiye sahip kurumların nezdinde eşit muamele haklarının korunması güvenceye bağlıdır.
 2. Herkes, yasalara göre kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkemenin makul bir süre içerisinde kendisi hakkında kararlaştırdığı hak ve sorumlulukları veya işlediği herhangi bir suç duyurusu duruşmasının kamuya açık yapılması hakkına sahiptir.
88. Bundan başka AİHS'nin 6.1 fıkrası [Adil Yargılanma Hakkı] şunu öngörmüştür:

1. Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.

89. Mahkeme ayrıca Anayasa'nın 54. maddesine atıfta bulunur. Madde şöyledir:

Herkesin, bu anayasa ve yasayla güvenceye bağlanmış hakların ihlali veya yok sayılması durumunda yargı yoluyla koruma ve böyle bir hakkın ihlali tespit edildiği durumda etkin yasal araçlara başvurma hakkı vardır.

90. Mahkeme kendi içtihadını hatırlatarak 2006/50 sayılı UNMIK Yönetmeliğine göre Kosova Cumhuriyetinin 03/L-079 sayılı kanunu değişikliği ve ilavesine ilişkin KI144/14 & KI156/14 numaralı başvurularda KMBK ile KMA Temyiz Heyeti kararlarının icrası için yegâne yetkili kurumun KMA'nın olduğunu tespit etmiştir. Bu olgu Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinde KI187/13 sayılı başvuru için 10 Mart 2014 tarihinde yapılan açık duruşmada taraf olarak katılan KMA tarafından da doğrulanmıştır.

91. Tüm başvurularla ilgili olarak Mahkeme, KMBK ile KMA Temyiz Heyetinin nihai ve bağlayıcı olan kararlarının Ekim 2012 ile Kasım 2013 döneminde çıkartıldığını tespit etmiştir.

92. Mahkeme, başvuru Zorica Kršenković'in davasında KMBK'nin nihai kararının 22 Kasım 2013 tarihinde çıkarılmış olmasına rağmen KMA 23 Ocak 2015 tarihinde icra dayanağını oluşturan "mülkiyet tebliğinin" değişiklik yapılmak üzere beklemede olduğunu belirttiğini tespit etmiştir.

93. Başvurucuların her biri birkaç defa KMA'ya yazılı dilekçe sunarak davaları hakkındaki kararların icrasını talep etmişlerdir. Başvurucular sürekli olarak davalarına ilişkin kesinleşmiş kararların icrasını görmek için gayret göstermişlerdir.

94. Mahkeme bununla ilgili olarak Kosova Cumhuriyeti hukuk sisteminin kesinleşmiş bir yargı kararının taraflardan birinin zararına olacak şekilde etkisiz kalmasına imkân vermesinin anlamsız olacağını belirtir. Öyle ki süreçlerin etkisizliği ve kararların uygulanmaması, Kosova makamlarının riayet etmek zorunda oldukları hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı bir durumla karşı karşıya getirir (bkz. AİHM 25 Temmuz 2004 tarihli kararı, *Romashov v. Ukrayna*, başvuru No: 67537/01).

95. Mahkeme, bir mahkemece alınmış bir kararın icrasının yukarıda mezkûr güvence altına alınmış olan adil yargılanma hakkının yapısal bir kısmı olarak görülmesi gerektiği görüşündedir (bkz. AİHM 19 Mart 1997 tarihli kararı, *Hornsby v. Yunanistan*, Başvuru No: 18357/91, 40. paragraf). Mezkûr davada AİHM başvurucuların, onların lehine olan kesinleşmiş yargı

kararı icrasının sağlayacağı faydalardan mahrum edilmemesi gerektiğini tespit etmiştir.

96. Mahkeme bundan başka, davanın yeniden incelenmesi ve görüşülmesi kazanımı amacıyla kararların uygulanmayışını hiçbir makamın mazur gösteremeyeceğini değerlendirmiştir (bkz. AİHM 25 Temmuz 2002 tarihli kararı, *Sovtransavto Holding v. Ukrayna*, Başvuru No: 48553, 72. paragraf; AİHM 24 Temmuz 2003 tarihli kararı, *Ryabykh v. Rusya*, Başvuru No: 52854/99, 52. paragraf).
97. Yetkili makamlar kararların uygulanması için hukuki anlamda ve uygulama açısından etkin olan etkili bir sistem kurmak ve kararların gereksiz gecikmeler olmaksızın makul bir sürede uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür (bkz. AİHM 6 Kasım 2008 tarihli kararı, *Pecevi v. Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, Başvuru No: 22731/02).
98. Mahkeme, KMA'nın Anayasa ve kanunla belirlenmiş yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirmesi anlamında yetkileri çerçevesinde kanunların uygulanması için etkili bir mekanizmayı bulmak için bir usul belirleme görevinin olmadığını belirtmek ister. Ancak her birey Anayasa veya kanunla güvence altına alınmış bir hakkının reddi durumunda yargı güvencesi hakkına sahiptir (bkz. Anayasa'nın 54. maddesi).
99. Mahkeme, KI187/13 sayılı başvuruya ilişkin 16 Nisan 2014 tarihli kararında KMBK kararlarının uygulanmamasının anayasal denetimi konusuna temas ettiğini belirtmek ister. Bu kararda Mahkeme, kararın uygulanmayışının sonucu olarak AİHS'nin 6.1 fıkrasıyla bağlantılı Anayasa'nın 54. madde ihlali ve AİHS 1. Ek Protokolünün 1. maddesiyle bağlantılı Anayasa'nın 46. maddesiyle güvence altına alınmış olan mülke sulh içinde malik olma hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. KI187/13 sayılı N. Jovanović, *Yüksek Mahkeme Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-001/12 sayı ve 8 Mayıs 2012 tarihli kararı ve Kosova Mülkiyet Davaları Komisyonunun KPCC/C/A/114/2011 sayı ve 22 Haziran 2011 tarihli kararının uygulanmaması hakkında anayasal denetim başvurusu*).
100. Bu nedenle başvuru sahiplerinin başvurularında belirtilen KMBK ile KMA Temyiz heyeti nihai kararlarının uygulanması için uygun mekanizmanın bulunmaması ve bu kararların icra edilmemesinin yükümlülüğü KMA'nın kendisine aittir. Bu kurumun icrayı uygulama mekanizmasının eksikliği başvuru sahiplerinin mülküne malik olma hakkının reddi için herhangi bir şekilde gerekçe olmamalıdır.
101. Öyle ki Mahkeme, KMA'nın KMBK ile KMA Temyiz Heyeti kararlarını icra etmekle yükümlü olduğunu değerlendirmiştir.
102. Sonuç olarak Mahkeme, KMBK KMA Temyiz Heyeti'nin nihai ve bağlayıcı kararlarının icra edilmemesinin Anayasa'nın 31. maddesi ve AİHS'nin 6.1 fıkrasıyla güvence altına alınmış olan adil yargılanma hakkı ihlali oluşturduğunu tespit etmiştir.

Başvurucu Tatjana Davila'nın Başvurusunda İddia Edilen Adil Yargılanma Hakkı İhlali

103. Başvurucu Tatjana Davila'nın başvurusuyla ilgili olarak Mahkeme KMA Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-021/12 sayı ve 17 Ocak 2013 tarihli kararı ile GSK-KPA-A-141/12 sayı ve 17 Nisan 2013 tarihli kararıyla ihtilaf konusu mülk üzerinde mülkiyet ortaklığı ve malikiyet hakkının teyit edildiğini tespit etmiştir. Başvurucu Tatjana Davila bugüne kadar bu kararlardan yararlanabilecek durumda olmamıştır.
104. Mahkeme ayrıca Başvurucu Tatjana Davila'nın mülkünün KMA tarafından yönetilmesine razı olduğunu, dahası KMA tarafından aracılık yapılacak bir sürece rıza gösterdiğini, ancak bu süreçlerin hiçbiriyile KMA Temyiz Heyetinin kesinleşmiş ve bağlayıcı kararlarıyla mülkiyet hakkının kanunen tanındığı mülkün malikiyetine ilişkin talebinin yerine getirilmediğini tespit etmiştir.
105. Mahkeme, başvuru Tatjana Davila'nın mülkünün KMA yönetimi altında olduğu zamanda üçüncü bir kişi tarafından bu mülk üzerinde yedi konutun yapılmasının ne anlaşılabilir ne de kabul edilebilir bir şey olmadığını tespit etmiştir.
106. Mahkeme bu doğrultuda 2013 yılının Ocak ve Nisan aylarından itibaren başvuru Tatjana Davila'nın tüm çabalarına rağmen kendi mülküne malikiyeti geri almaya başarılı olmadığını gözlemlemiştir.
107. Mahkeme bu sebepten dolayı başvuru Tatjana Davila'nın mülkiyet haklarıyla ilgili olarak kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMA Temyiz Heyeti kararlarının uygulanması için KMA'nın başarısızlığının Anayasa'nın 31. maddesi ve AIHS'nin 6.1 fıkrasıyla güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ihlali oluşturduğunu tespit etmiştir.

Başvurucu Ljubiša Marić'in Başvurusunda İddia Edilen Adil Yargılanma Hakkı İhlali

108. Başvurucu Ljubiša Marić'in başvurusuyla ilgili olarak Mahkeme KMBK'nin KPCC/D/A/211/2013 sayı ve 21 Ağustos 2013 tarihli kararıyla ihtilaf konusu mülk üzerinde mülkiyet hakkının teyit edildiğini ve bundan doğan tüm haklara sahip olduğunu tespit etmiştir. KMBK kararı, bir başka tarafça yasal süre içerisinde itiraz edilmediğinden kesinleşmiş oldu. Başvurucu Ljubiša Marić bugüne kadar bu bağlayıcı ve kesinleşmiş olan karardan yararlanabilecek şekilde icrası yapılmamıştır.
109. Mahkeme ayrıca başvuru Ljubiša Marić'in 2014 yılından bu yana KMBK'nin kesinleşmiş ve bağlayıcı olan kararının uygulanması anlamında mülkiyet hakkı sahibiyle ilgili düzeltmelerin yapılması için Obilič Belediyesi Kadastro Dairesine çok sayıda dilekçe sunduğunu tespit etmiştir.
110. Mahkeme başvuru Ljubiša Marić'in KMA'dan mülkünü işgal eden üçüncü tarafın çıkarılmasını talep ettiğini, KMA'nın ise bununla ilgili olarak bugüne kadar bir girişimde bulunmadığını tespit etmiştir.

111. Mahkeme, başvuruçunun mülkünden üçüncü tarafların çıkartılması ve kadaastro kayıtlarında gerekli düzeltmelerin yapılmasında KMA'nın başarısızlığı kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMBK kararını pratik ve etkili yapmak yerine daha çok hayali ve kuramsal hale getirdiğini değerlendirmiştir.
112. Mahkeme bu doğrultuda 2013 yılının Ağustos ayından itibaren başvuruç Ljubiša Marić'in tüm çabalarına rağmen kendi mülküne malikiyeti geri almaya başarılı olmadığını gözlemlemiştir.
113. Mahkeme bu sebepten dolayı başvuruç Ljubiša Marić'in mülkiyet haklarıyla ilgili olarak kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMBK kararlarının uygulanması için KMA'nın başarılı olmayışının Anayasa'nın 31. maddesi ve AIHS'nin 6.1 fıkrasıyla güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ihlali oluşturduğunu tespit etmiştir.

Başvuruç Zorica Kršenković'in Başvurusunda İddia Edilen Adil Yargılanma Hakkı İhlali

114. Üçüncü başvuruç Zorica Kršenković'in başvurusuyla ilgili olarak Mahkeme KMBK'nin KPCC/D/C/216/2013 sayı ve 22 Kasım 2012 tarihli kararıyla ihtilaf konusu mülk üzerinde mülkiyet hakkının teyit edildiğini tespit etmiştir. KMBK kararı, bir başka tarafça yasal süre içerisinde itiraz edilmediğinden kesinleşmiş oldu. Başvuruç Zorica Kršenković bugüne kadar bu bağlayıcı ve kesinleşmiş olan karardan yararlanabilecek şekilde icrası yapılmamıştır.
115. Ancak Mahkeme, 28 Ocak 2015 tarihinde KMA tarafından (Ref. KPA 13623/CLA sayılı yazı) başvuruç Zorica Kršenković'e KPA 13623 sayılı başvuruya ilişkin 22 Kasım 2013 tarihli KMBK kararının değiştirildiği ve "*mülkün yanlış tespiti*" yüzünden geçersiz olduğu bildirilmiştir.
116. Mahkeme üçüncü başvuruç Zorica Kršenković'in KMBK'nin kararıyla 2012 yılında meşru mülk sahibi olduğunun teyit edildiğini tespit etmiştir. Belirtilen tarihten iki yılı aşkı bir süre sonra Ocak 2015 'te KMA tarafından kendisine gönderilen bilgide mülkiyet tespiti hatası olduğunu ve KMBK kararının geçersiz ilan edildiği bildirilmiştir.
117. Mahkeme KMA'nın iki yılı aşkı bir sürede KMBK'nin başvuruç Zorica Kršenković davasına ilişkin kesinleşmiş ve bağlayıcı olan kararını icrada başarısız olduğunu tespit etmiştir. Daha sonra öyle görülüyor ki KMA'nın sebebiyet verdiği teknik bir hata yüzünden KMBK'nin söz konusu kararı nihai kararı geçersiz ilan edilmiş ve müteakip bilgilendirmenin yapılacağı belirtilmiştir. Bugüne kadar yeni bir bildirimde bulunulmamıştır.
118. Bu teknik hatanın mahiyeti ne olursa olsun, Mahkeme böyle teknik bir hata yüzünden kesinleşmiş ve bağlayıcı olan bir kararın iptal edilmeyeceğini değerlendirmiştir.

119. Mahkeme bu doğrultuda Kasım 2012'den bu yana başvuru Zorica Kršenković'in tüm çabalarına rağmen kendi mülküne malikiyeti geri almaya başarılı olmadığını gözlemlemiştir.
120. Mahkeme bu sebepten dolayı başvuru Zorica Kršenković'in mülkiyet haklarıyla ilgili olarak kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMBK kararlarının uygulanması için KMA'nın başarılı olmayışının Anayasa'nın 31. maddesi ve AIHS'nin 6.1 fıkrasıyla güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ihlali oluşturduğunu tespit etmiştir.

Başvuru Zlatoj Jevtić'in Başvurusunda İddia Edilen Adil Yargılanma Hakkı İhlali

121. Başvuru Zlatoj Jevtić'in başvurusuyla ilgili olarak Mahkeme KMA Temyiz Heyeti'nin GSK-KPA-A-45/12 sayılı ve 3 Ekim 2012 tarihli kararıyla ihtilaf konusu mülk üzerinde mülkiyet hakkının teyit edildiğini ve bundan doğan tüm haklara sahip olduğunu tespit etmiştir. Başvuru Zlatoj Jevtić bugüne kadar bu bağlayıcı ve kesinleşmiş olan karardan yararlanabilecek şekilde icrası yapılmamıştır.
122. Mahkeme ayrıca başvuru Zlatoj Jevtić'in 2013 yılından bu yana KMA Temyiz Heyeti'nin kesinleşmiş ve bağlayıcı olan kararının uygulanması için KMA'ya birkaç başvuruda bulunduğunu tespit etmiştir. KMA'nın ise bununla ilgili olarak bugüne kadar bir girişimde bulunmadığını tespit etmiştir.
123. Mahkeme başvuru Zlatoj Jevtić'in mülkiyet haklarıyla ilgili olarak kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMA Temyiz Heyeti kararının uygulanması için KMA'nın herhangi bir girişimde bulunmamış olmasının kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMBK kararını hayali ve kuramsal hale getirdiğini değerlendirmiştir.
124. Mahkeme bu doğrultuda 2012 yılının Ekim ayından itibaren başvuru Zlatoj Jevtić'in tüm çabalarına rağmen kendi mülküne malikiyeti geri almaya başarılı olmadığını gözlemlemiştir.
125. Mahkeme bu sebepten dolayı başvuru Zlatoj Jevtić'in mülkiyet haklarıyla ilgili olarak kesinleşmiş ve bağlayıcı olan KMBK kararlarının uygulanması için KMA'nın başarılı olmayışının Anayasa'nın 31. maddesi ve AIHS'nin 6.1 fıkrasıyla güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ihlali oluşturduğunu tespit etmiştir.

Mülkiyetin Korunması Hakkının İhlaline İlişkin İddialarla İlgili Olarak

126. Başvurucular Anayasa'nın 46. madde [Mülkiyetin Korunması] ve AIHS'nin 1. Ek Protokolünün 1. madde ihlali olduğunu ileri sürmüşlerdir.
127. Anayasa'nın 46. maddesi [Mülkiyetin Korunması] şöyledir:

1. Mal güvenliği güvenceye bağlıdır.

2. Maldan yararlanma hakkı, kamu çıkarlarına uygun şekilde yasalarla düzenlenir.

3. Hiç kimse keyfi olarak kendi mülkünden yoksun bırakılmaz. (...)

[...]

5. Gayri maddi mallar yasayla korunur.

128. AİHS'nin 1. Ek Protokolü 1. maddesi şöyledir:

Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.

129. Mahkeme, Mülkiyet ve Konut Komisyonunun kararları kesinleştikten sonra "başvurucunun Anayasa'nın 46. maddesi ve AİHS'nin 1. Ek Protokolünün 1. maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkına sahip olduğunu" (bkz. KI104/10 sayılı başvuru, Gilan Bölge Mahkemesinin GZ 78/2010 sayı ve 7 Haziran 2010 tarihli kararı hakkında anayasa denetim başvurusu) ifadesinin yer aldığı 23 Nisan 2012 tarihli kararını hatırlatır.

130. Başvurucuların davalarında KMBK ile KMA Temyiz Heyetinin ilgili kararları 17 Ocak 2013, 21 Ağustos 2013, 22 Kasım 2013 ve 3 Ekim 2012 tarihlerinde kesinleşerek bağlayıcı olmuşlardır.

131. Bu haliyle Anayasa'nın 46. maddesi ve AİHS'nin 1. Ek Protokolünün 1. maddesi anlamında her başvuru için mülke malik olma hakkı belirtilen tarihlerde başlamıştır.

132. Mahkeme, KMBK ile KMA Temyiz Heyetinin aşağıda belirtilen kararlarının icra edilmediklerini tespit etmiştir:

- Başvurucu Tanja Davila'ya ait KMA Temyiz Heyetinin GSK-PA-A-021/12 sayı ve 17 Ocak 2013 tarih ile GSK-KPA-A-141/12 sayı ve 17 Nisan 2013 tarihli kararı,
- Başvurucu Ljubiša Marić'e ait KMBK'nin KPCC/D/A/211/2013 sayı ve 21 Ağustos 2013 tarihli kararı,
- Başvurucu Zorica Kršenković'e ait KMBK'nin KPCC/D/C/216/2013 sayı ve 22 Kasım 2013 kararı,

- Başvurucu Zlatoj Jevtić'e ait KMA Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-045/12 sayı ve 3 Ekim 2012 tarihli kararı.
133. Mahkeme, bu kararların icra edilmeyişinin sonucu olarak başvurucuların Anayasa'nın 46. maddesi ve AİHS 1. Ek Protokolünün 1. maddesiyle güvence altına alınmış mülklerine sulh yoluyla malik olma haklarının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

SONUÇ

134. Mahkeme sonuç olarak başvurucuların davalarına ilişkin KMBK ile KMA Temyiz Heyeti kararlarının uygulanmayışının Anayasa'nın 31. madde ile AİHS'nin 6.1 fıkra ihlali oluşturduğunu tespit etmiştir.
135. Bu değerlendirmelere, kendi içtihatları ile AİHM içtihatlarına dayanarak Mahkeme, Kosova Mülkiyet Başvurularına İlişkin Komisyon ile Kosova Yüksek Mahkemesi Mülkiyet Ajansı Temyiz Heyeti kararlarının kesinleşmiş karar halini aldıklarını tespit etmiştir.
136. Mahkeme, kesinleşmiş ve bağlayıcı olan kararların uygulanmayışıyla başvurucuların karar icrası gecikmelerinden veya karar icrası gerçekleşmediğinden dolayı mülklerinden mahrum bırakıldıklarını tespit etmiştir. Bu şekilde başvurucuların Anayasa'nın 46. maddesi ve AİHS 1. EK Protokolü 1. maddesiyle güvence altına alınan mülkiyet hakkı ihlal edilmiştir.
137. Mahkeme sonunda başvurucuların maddi tazminat talepleri eşliğinde Anayasa'nın 24, 32 ve 54. maddeleri ile AİHS'nin 13 ve 14. maddelerinin ihlal edildiği iddialarını daha fazla incelemenin gerekli olmadığını, çünkü Anayasa'nın 31 ve 46. maddeleri ile AİHS'nin 6.1 fıkrası ve AİHS 1. Ek Protokolü 1. maddesi ihlali tespitiyle yukarıda mezkur iddiaların aşınmış olduğunu değerlendirmiştir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 ve 116.1 fıkraları, Kanun'un 20. maddesi ve İÇTÜZÜĞÜN 56. kuralı (a) bendi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nde 14 Eylül 2016 tarihinde yapılan müzakere sonucunda oybirliğiyle:

Başvurucu Tanja Davila'nın başvurusuyla ilgili olarak:

- I. Başvurunun kabul edilir olduğunun İLANINA,
- II. Anayasa'nın 31. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6.1 fıkra ihlali bulunduğu TESPİTİNE,
- III. Anayasa'nın 46. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1. Ek Protokolü 1. maddesi ihlali bulunduğu TESPİTİNE,
- IV. Anayasa'nın 24, 32 ve 54. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 ve 14. madde ihlalinin olup olmadığı değerlendirmesinin gerekli olmadığını TESPİTİNE,
- V. Yüksek Mahkeme Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-021/12 sayılı ve 17 Ocak 2013 tarihli kararı ile GSK-KPA-A-141/12 sayılı ve 17 Ocak 2013 tarihli kararlarının Kosova Mülkiyet Ajansı (KMA) tarafından icrasının gerekli olduğunun TESPİTİNE,
- VI. Mahkeme İÇTÜZÜĞÜNÜN 63. kuralı gereğince mümkün olan en kısa süreden ancak 6 (altı) ayı geçmeyecek şekilde Anayasa Mahkemesi Kararının icrası için alınmış olan tedbirler hakkında Kosova Mülkiyet Ajansına Mahkeme'ye bilgi verilmesinin EMREDİLMESİNE,
- VII. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİNE,
- VIII. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IX. İşbu kararın derhal yürürlüğe girer

Başvurucu Ljubiša Marić'in başvurusuyla ilgili olarak:

- I. Başvurunun kabul edilir olduğunun İLANINA,
- II. Anayasa'nın 31. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6.1 fıkra ihlali bulunduğunun TESPİTİNE,
- III. Anayasa'nın 46. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1. Ek Protokolü 1. maddesi ihlali bulunduğunun TESPİTİNE,
- IV. Anayasa'nın 24, 32 ve 54. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 ve 14. madde ihlalinin olup olmadığı değerlendirmesinin gerekli olmadığını TESPİTİNE,
- V. Kosova Mülkiyet ve Konut Başvuruları Komisyonunun KPCC/D/A/211/2013 sayı ve 21 Ağustos 2013 tarihli kararlarının Kosova Mülkiyet Ajansı (KMA) tarafından icrasının gerekli olduğunun TESPİTİNE,
- VI. Mahkeme İhtüzüğünün 63. kuralı gereğince mümkün olan en kısa süreden ancak 6 (altı) ayı geçmeyecek şekilde Anayasa Mahkemesi Kararının icrası için alınmış olan tedbirler hakkında Kosova Mülkiyet Ajansıca Mahkeme'ye bilgi verilmesinin EMREDİLMESİNE,
- VII. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİNE,
- VIII. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IX. İşbu kararın derhal yürürlüğe girer

Başvurucu Zorica Kršenković'in başvurusuyla ilgili olarak:

- I. Başvurunun kabul edilir olduğunun İLANINA,
- II. Anayasa'nın 31. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6.1 fıkra ihlali bulunduğu TESPİTİNE,
- III. Anayasa'nın 46. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1. Ek Protokolü 1. maddesi ihlali bulunduğu TESPİTİNE,
- IV. Anayasa'nın 24, 32 ve 54. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 ve 14. madde ihlalinin olup olmadığı değerlendirmesinin gerekli olmadığını TESPİTİNE,
- V. Kosova Mülkiyet ve Konut Başvuruları Komisyonunun KPCC/D/C/216/2013 sayı ve 22 Kasım 2013 tarihli kararlarının Kosova Mülkiyet Ajansı (KMA) tarafından icrasının gerekli olduğunun TESPİTİNE,
- VI. Mahkeme İçtüzüğü'nün 63. kuralı gereğince mümkün olan en kısa süreden ancak 6 (altı) ayı geçmeyecek şekilde Anayasa Mahkemesi Kararının icrası için alınmış olan tedbirler hakkında Kosova Mülkiyet Ajansı'na Mahkeme'ye bilgi verilmesinin EMREDİLMESİNE,
- VII. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİNE,
- VIII. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IX. İşbu kararın derhal yürürlüğe girer

Başvurucu Zlatj Jevtić'in başvurusuyla ilgili olarak:

- I. Başvurunun kabul edilir olduğunun İLANINA,
- II. Anayasa'nın 31. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6.1 fıkra ihlali bulunduğunun TESPİTİNE,
- III. Anayasa'nın 46. madde ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1. Ek Protokolü 1. maddesi ihlali bulunduğunun TESPİTİNE,
- IV. Anayasa'nın 24, 32 ve 54. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 ve 14. madde ihlalinin olup olmadığı değerlendirmesinin gerekli olmadığını TESPİTİNE,
- V. Yüksek Mahkeme Temyiz Heyetinin GSK-KPA-A-045/12 sayı ve 3 Ekim 2012 tarihli kararlarının Kosova Mülkiyet Ajansı (KMA) tarafından icrasının gerekli olduğunun TESPİTİNE,
- VI. Mahkeme İçtüzüğü'nün 63. kuralı gereğince mümkün olan en kısa süreden ancak 6 (altı) ayı geçmeyecek şekilde Anayasa Mahkemesi Kararının icrası için alınmış olan tedbirler hakkında Kosova Mülkiyet Ajansınca Mahkeme'ye bilgi verilmesinin EMREDİLMESİNE,
- VII. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİNE,
- VIII. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IX. İşbu kararın derhal yürürlüğe girer

Raportör Yargıç

Snezhana Botusharova

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Arta Rama-Hajrizi